

Kreativnost u nastavi hrvatskog jezika osnovnog obrazovanja: studija slučaja književne manifestacije Draga domača rieč u razdoblju od 2002. do 2019.

Kos-Harjač, Stella

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:046823>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-18**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČULIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE**

**STELLA KOS-HARJAČ
DIPLOMSKI RAD**

**KREATIVNOST U NASTAVI HRVATSKOG
JEZIKA OSNOVNOG OBRAZOVANJA:
STUDIJA SLUČAJA KNJIŽEVNE
MANIFESTACIJE *DRAGA DOMAČA RIEČ* U
RAZDOBLJU OD 2002. DO 2019.**

Čakovec, lipanj 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE
Čakovec

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime pristupnika: Stella Kos-Harjač

TEMA DIPLOMSKOG RADA: Kreativnost u nastavi hrvatskog jezika osnovnog obrazovanja: studija slučaja književne manifestacije *Draga domača rieč* u razdoblju od 2002. do 2019.

MENTOR: doc. dr. sc. Tomislav Topolovčan

Čakovec, lipanj 2020.

SADRŽAJ

SAŽETAK	1
SUMMARY	2
UVOD	3
1. ODREĐENJA I PRISTUP KREATIVNOSTI	4
1.1. Definicija kreativnosti	4
1.2. Četiri „k“ kreativnosti	5
1.1.1. Kreativna osoba.....	5
1.1.2. Kreativni proces	5
1.1.3. Kreativni produkt	6
1.1.4. Kreativno okruženje	6
1.3. Odgoj i kreativnost.....	7
1.4. Dijete i kreativnost.....	7
1.5. Kreativnost u nastavi	8
1.5.1. Kreativnost u frontalnoj nastavi	9
1.5.2. Kreativnost u individualnoj nastavi	9
1.6. Kreativni učitelj	9
2. HRVATSKI JEZIK.....	11
2.1. Kurikulum nastavnog predmeta Hrvatski jezik	11
2.2. Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja	12
2.3. Odgojno-obrazovni ishodi odgoja i obrazovanja.....	13
3. NARJEČJA U ODGOJNO-OBRAZOVNIM ISHODIMA KURIKULUMA	14
ZA NASTAVNI PREDMET HRVATSKI JEZIK ZA OSNOVNE ŠKOLE.....	14
3.1. Uporaba kajkavskog narječja.....	14
3.2. Narječja u odgojno-obrazovnim ishodima od prvog do četvrtog razreda osnovne škole.....	15
3.2.1. Prvi razred	15
3.2.2. Drugi razred	16

3.2.3. Treći razred	16
3.2.4. Četvrti razred.....	16
4. DRAGA DOMAČA RIEČ	18
4.1. Povijest Drage domaće rieči	18
4.2. Uvjeti natječaja	19
4.3. Najuspješniji radovi	20
4.4. Završna priredba	20
5. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA.....	22
5.1. Metoda istraživanja.....	22
5.2. Cilj istraživanja	22
5.3. Uzorak.....	22
5.4. Postupak.....	23
6. ANALIZA SADRŽAJA	24
7. INTERVJU	29
8. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	39
9. RASPRAVA	40
ZAKLJUČAK.....	41
LITERATURA	42
Kratka biografska bilješka	46
Izjava o samostalnoj izradi rada.....	47

SADRŽAJ TABLICA

Tablica 1.	24
Broj učenika koji su sudjelovali u Kajkavsko-književnom natječaju <i>Draga domaća rieč</i>	24
Tablica 2.	25
Teme i motivi radova iz Zbornika <i>Drage domaće rieči</i> – 1. razred	25
Tablica 3.	26
Teme i motivi radova iz Zbornika <i>Drage domaće rieči</i> – 2. razred	26
Tablica 4.	27
Teme i motivi radova iz Zbornika <i>Drage domaće rieči</i> – 3. razred	27
Tablica 5.	28
Teme i motivi radova iz Zbornika <i>Drage domaće rieči</i> – 4. razred	28

SAŽETAK

Cilj rada bio je na temelju metodološke triangulacije saznati koliko su učenici, od prvog do četvrtog razreda primarnog obrazovanja, kreativni prilikom pisanja pjesama ili proznih tekstova za Kajkavski književni natječaj *Draga domača rieč*, u razdoblju od 2002. do 2019. godine. Odnosno, koriste li učenici, iz godine u godinu, stereotipne ili inovativne teme i motive. Kroz rad će se objasniti osnovne odrednice kreativnosti i na koji način je kreativnost uključena u odgoj djece te uolikoj mjeri je zastupljena u nastavnom procesu. Zatim, spomenut će se Kurikulum nastavnog predmeta Hrvatski jezik s naglaskom na narječja u odgojno-obrazovnim ishodima. Brojna istraživanja potvrđuju koliko je važno da se učenici koriste zavičajnim idiomom i koliko uporaba istog pozitivno utječe na usvajanje standardnog jezika. Osim toga, učenici postaju jezično bogatiji i rjeđe griješe u govornoj, ali i pisanoj komunikaciji. Miješanje suvremenog izričaja u izvorni mjesni govor, u današnjem vremenu, nije nepoznanica. Jedan od načina očuvanja domaćeg kajkavskog izričaja predstavlja Književna manifestacija *Draga domača rieč* koja, u ivanečkom kraju, predstavlja krunu događanja u Mjesecu hrvatske knjige. Koliko je zaista važna, govori činjenica očuvanja tradicije i ove godine slavi svoju četrdesetu obljetnicu.

Za potrebe ovog istraživanja odrađena je analiza sadržaja Zbornika *Drage domaće rieči* u razdoblju od 2002. do 2019. godine te je proveden intervju u kojem je sudjelovala ravnateljica Gradske knjižnice i čitaonice „Gustav Krklec“ Ivanec čiji je nakladnik spomenutog Zbornika. Istraživanje je provedeno u navedenom razdoblju zbog toga je što se tek od 2002. godine, uz ime učenika čiji je rad objavljen u Zborniku, upisuje i razred, a taj je podatak važan za provedbu istraživanja.

Ključne riječi: kreativnost, kajkavsko narječje, zbornik *Draga domača rieč*

SUMMARY

The aim of the paper was to find out, based on methodological triangulation, how creative students, from the first to the fourth grade of primary education, are when writing poems or prose texts for the Kajkavian literary competition *Draga domača rieč*, in the period from 2002 to 2019. That is, whether students use, from year to year, stereotypical or innovative motives. The paper will explain the basic determinants of creativity and how creativity is involved in the upbringing of children and to what extent it is represented in the teaching process. Then, the Curriculum of the subject Croatian language will be mentioned, with an emphasis on dialects in educational outcomes. Numerous studies confirm how important it is for students to use a native idiom and how much its use has a positive effect on the acquisition of a standard language. In addition, students become richer in language and are less likely to make mistakes in spoken and written communication. Mixing modern expression into the original local speech, nowadays, is not unknown. One of the ways to preserve the local Kajkavian expression is the Literary Manifestation

Draga domača rieč, which, in the Ivanec region, represents the crown of events in the Month of the Croatian Book. How important it really is shown by the fact of preserving the tradition and this year it is celebrating its fortieth anniversary. For the purposes of this research, an analysis of the contents of the Collection of *Draga domača rieč* in the period from 2002 to 2019 was conducted and an interview was conducted in which the director of the City Library and Reading Room "Gustav Krklec" Ivanec participated. The research was conducted in this period due to the fact that only since 2002, in addition to the name of the student whose work was published in the Proceedings, the class is enrolled, and this information is important for the implementation of the research.

Key words: creativity, Kajkavian dialect, collection *Draga domača rieč*

UVOD

U današnje vrijeme postoji niz mogućnosti na koji odrasli i djeca mogu izraziti svoju kreativnost. Da bi se djeca kreativno izražavala, potrebno je već od najranije dobi poticati njihovu radoznalost i omogućiti im poticajnu okolinu.

Dolaskom djeteta u školu, važno je da učitelji poštuju djetetov govorni osjećaj, a njegov zavičajni govor iskoriste kao poticaj, a ne kao pogrešku (Turza-Bogdan, 2013).

U ovom radu naglasak je na kajkavskom narječju i na dječjem kajkavskom stvaralaštvu.

Dječje kajkavsko stvaralaštvo izraz je dječje kreativnosti na govoru vlastitog zavičaja. Istraživanja potvrđuju da postoji velik interes učenika za kajkavsko narječje nego što to prepoznaju njihovi učitelji. S druge strane, pokazalo se da interes učitelja postoji, ali pojavljuju se razlike s obzirom na geografsku pripadnost, odnosno nepripadnost istomu narječju (Turza-Bogdan, 2013).

U području sjeverne Hrvatske vrlo je poznata Književna manifestacija *Draga domaća rieč*, u kojoj mogu sudjelovati odrasli, ali i učenici osnovnih škola te na taj način iskazati svoje stvaralaštvo i bogatstvo svojeg domaćeg kajkavskog izričaja.

Razlog odabira ove teme bio je kolegij *Dječja kajkavska književnost* i prošlogodišnja završna priredba spomenute manifestacije na kojoj sam prisustvovala.

1. ODREĐENJA I PRISTUP KREATIVNOSTI

1.1. Definicija kreativnosti

Kada govorimo o kreativnosti, obično mislimo na stvaranje nečeg novog. Pojam kreativnost nije moguće jednoznačno odrediti, jer nam stručna literatura nudi mnogobrojne definicije iste. Kreativnost možemo odrediti i kao mentalni proces koji uključuje stvaranje novih ideja, novih mogućih rješenja problema, ali i stvaranje novih veza između postojećih ideja ili pojmova (Slunjski, 2013).

Kreativnost je osnovno polazište u odgoju mladih te se razvija radom, djelatnostima, učenjem (Stevanović 1986).

Prema Gallagheru (1986), Miljković, Rijevec, Vizek-Vidović, Vlahović-Štetić (2014), kreativnost definiraju kao mentalni proces kojim se stvaraju nove ideje ili se postojeće kombiniraju.

Čovjek koji je kreativan, ujedno je i entuzijastičan. Kreativnost zahtijeva kontinuirani rad čovjeka na sebi, premda neki smatraju kako je kreativnost osobina s kojom se čovjek rađa. Prema Slunjski „kreativnost je kombinacija motivacije, otvorenosti/fleksibilnosti, znatiželje i autonomije kao i kreativnog mišljenja čovjeka“ (Slunjski, 2013, str. 7).

Korijen riječi kreativnost dolazi iz latinskog jezika i riječi *creatus*, što u doslovnom prijevodu znači „koji je narastao“, odnosno koji je stvoren (Slunjski, 2013).

Slunjski (2013) ističe neke od stalnih odrednica kreativnosti:

- Predlaganje ili izrađivanje djelomično novog ili sasvim novog.
- Postojeće predmete unaprijediti s novim svojstvima i mogućnostima.
- Stvaranje nečeg novog što još uvijek nitko nije osmislio.
- Izvođenje nečeg na sasvim drukčiji i nov način, koji se prije nije smatrao normalnim ili mogućim i slično.

U psihologiji, kreativnost se obično povezuje s desnom stranom mozga koja je, osim za kreativnost, zadužena za intuiciju, osjećaje, fantaziju, simbole i sintezu. Kreativnost se koristi u svakodnevnom životu, a najčešće se povezuje s umjetnošću i književnošću (Slunjski, 2013).

1.2. Četiri „k“ kreativnosti

Isaken, Isenberg, Jalongo (1997), prema Slunjski (2013) objašnjava kako kreativnost možemo proučavati kroz četiri „k“. U isto podrazumijevamo: kreativnu osobu, kreativni proces, kreativno postignuće i kreativno okruženje.

1.1.1. Kreativna osoba

Pod pojmom kreativna osoba podrazumijevamo svaku osobu koja iskazuje bilo kakve odrednice kreativnog ponašanja. No, kreativnost je ograničena unutar društvenih dogovora koji određuju što bi se moglo ili trebalo smatrati kreativnim (Slunjski, 2013).

Svaka osoba barem jednom se zapita: Jesam li dovoljno kreativno napravio/napravila ovaj zadatak? Na ovakva pitanja moguće je odgovoriti uporabom postojećih testova za procjenu razine kreativnosti.

Neki od testova za procjenu razine kreativnosti su: Torensov test kreativnosti kojeg je izradio Paul Torrance, KAI (engl. Kirton Adaption-Innovation Inventory) i MBTI (engl. Myers-Briggs Type Indicator) (Slunjski, 2013).

Slunjski (2013) ističe kako nije nužno podvrgnuti se testovima procjena vlastite kreativnosti, već osoba, unatoč tome, može biti i ostati kreativna te takav ugled uživati u svojoj okolini.

1.1.2. Kreativni proces

Slunjski (2013) objašnjava kako kreativni proces sadrži naša djelovanja i naše načine razmišljanja kada se ponašamo na kreativan način.

Wallas i Smith (1926) prema Slunjski (2013) ističu kako se navedeni proces ugrubo može podijeliti na pet dijelova:

- Prvi dio podrazumijeva pripremu tijekom koje naziremo postoji li neki problem i istražujemo njegove dimenzije.
- Drugi dio naziva se inkubacija tijekom koje podsvjesno razmišljamo o problemu.

- Zatim slijedi nagovještaj, odnosno predosjećaj da imamo rješenje za postojeći problem.
- Četvrti dio podrazumijeva fazu iluminacije ili uvida, odnosno kada postajemo svijeni kreativne ideje.
- U posljednjoj fazi ideju svjesno potvrđujemo, o istoj promislamo i pokušamo je primijeniti.

Neki istraživači ističu kako je bolje usredotočiti se na kreativne osobe, umjesto na kreativan proces (Dubovicki, 2016).

1.1.3. Kreativni produkt

Produkt označava rezultat koji ostvarujemo, neovisno o tome što se njime podrazumijeva. Produkt je obično neka ideja, pjesma, slika i slično (Slunjski, 2013). Kreativnost nije samo namjera i motivacija čovjeka da objektivni svijet preoblikuje na jedinstven način, već i sposobnost da odluči kad je to korisno, a kad nije (Runco, 2004., Slunjski 2013).

Kreativnim procesom nastaje određeno djelo, odnosno kreativni produkt koji predstavlja završni rezultat djelovanja osobe (Dubovicki, 2016).

1.1.4. Kreativno okruženje

Kako bi pojedinac razvio osobinu kreativnosti, poticajno okruženje je nužno za razvoj iste. „Ono uvelike i određuje način na koji će se (ili neće) kreativni proces događati i kako će (ili neće) kreativni produkt nastajati. Tako djelomično određuje i koliko će kreativnosti kreativni pojedinac moći iskazati“ (Slunjski, 2013, str. 31).

Slunjski (2013) naglašava da kreativno okruženje uključuje fizičke preduvjete kao što su različiti materijali i oprema za kreativno izražavanje, ali isto tako i slobodu, otvorenost, povjerenje i svijest o mogućnosti preuzimanja rizika. Sve navedeno osnažuje i potiče kreativnost pojedinca.

1.3. Odgoj i kreativnost

Mnogi roditelji često ispravljaju djecu s namjerom sa im usade što više znanja ili su, s druge strane, vođeni strahom da dijete ne bi previše izlazilo izvan okvira i tako se etiketiralo u društvu (Slunjski, 2013).

Poznato je da roditelji sustavno obeshrabruju kreativnost djece. Mali broj roditelja zaista ohrabruje i potiče dječji entuzijazam prema stvaranju ideja, a još su u većoj manjini roditelji koji se uključuju i sudjeluju u tome (Slunjski, 2013).

Živimo u vremenu kada je normalno prihvaćati nametnute stavove i misli, kada je, prema Slunjski (2013, str. 38), „biti osrednji“, „misliti kao i svi drugi“ i „nemati novih ideja“ najbolje. No, je li tome zaista tako? Kreativnost se može razvijati i u školi (Slunjski, 2013).

Tradicionalna škola narušava razvoj kreativnosti djeteta (Kroflin, L., Nola, D., Posilović, A., Supek, R., 1987., prema Slunjski, 2013).

Tvrđi kako je svako dijete samo po sebi kreativno i da je škola, kao takva, prije element društvenog konzervatizma, nego činitelj napretka. To znači da je „škola u službi društva koje želi ljude oblikovati za vlastite potrebe“ (Slunjski, 2013, str. 36).

Razvoj kreativnih osobina jedan je od značajnih zahtjeva odgoja mladih, dok je kreativnost pretpostavka na kojoj se temelji suvremeni koncept odgoja i obrazovanja (Kroflin, L. i sur. 1987).

1.4. Dijete i kreativnost

Djeca su po prirodi vrlo kreativna i sklona su različitim oblicima izražavanja (Slunjski, 2013).

Djeca o onome što znaju, osjećaju i doživljavaju komuniciraju na različite načine, ne samo riječima, nego i crtanjem, pisanjem, slikanjem, plesom, glazbenim izražavanjem i slično. Zato je potrebno, već od najranije dobi, djetetu omogućiti poticajno, zanimljivo, ugodno i opušteno okruženje te cijiniti kreativnost djeteta u svakom pogledu. Razvoju kreativnosti nećemo pridonijeti ako od djeteta tražimo ponašanje koje je obilježeno stereotipima (Thornton i Brunton, 2007), prema Slunjski, 2013).

Kreativnost bi trebala biti način na koji živimo, razmišljamo i djelujemo, a na isto potičemo i dijete (Slunjski, 2013).

1.5. Kreativnost u nastavi

Kreativnost učenika možemo opisati i, koristeći metaforu, „reći da je ptica u letu koju je teško uhvatiti, a kad je uhvatiš, i nije više ptica, jer je zaustavljen njezin let“ (Koflin, L. i sur. 1987, str. 9).

(Koflin, L. i sur. 1987) naglašavaju kako treba biti oprezan i ne sputavati dječju kreativnost svojim sugestijama, jer na taj način remetimo njihove prvobitne asocijacije.

Nastavi nedostaje stvaralačkih ideja kao osnovni preduvjet za aktivnu djelatnost u praksi. Kreativni učitelj je najvažnija pretpostavka za ostvarivanje zadataka odgoja i obrazovanja. Svaki učitelj ima vrlo odgovoran zadatak da učenike pripremi za život.

Stoga, nastavu treba prilagoditi na način da zadovolji učenikove osnovne intelektualne, emocionalne, socijalne, kulturne, informativne i ostale potrebe.

Dobrom nastavnom smatra se nastava koja neprekidno potiče na aktivnost učenika, samostalnost i kritičnost. Sve je više poznato da je kreativnost čovjekova egzistencijalna potreba. Isto tako, poznato je da svako dijete ima kreativne i stvaralačke sposobnosti, stoga je uloga škole na ovom planu vrlo značajna (Stevanović, 1986).

Kreativnost se, kao i nastava, planira, organizira, realizira, usmjerava, potiče, kontrolira, vrednuje. Učitelji moraju stvarati situacije koje potiču na kreativan rad, a da bi to postigli moraju biti spremni uvažavati učeničke neobične ideje i pitanja. Zato kažemo da učitelji imaju težak, ali častan zadatak da ukupnim svojim radom doprinose poticanju stvaralaštva kod učenika (Stevanović, 1986).

1.5.1. Kreativnost u frontalnoj nastavi

Frontalni oblik rada podrazumijeva istovremeni rad s većim brojem učenika. Učenici najčešće rade na istim nastavnim sadržajima, istim tempom, istim postupcima i u istom prostoru. (Stevanović, 1986).

Frontalnim načinom rada također je moguće postići stvaralačke aktivnosti učenika. Učitelj mora pratiti:

- Na koji način učenik prihvaća prijedloge i kako zaključuje.
- Na koji je način organizirano promatranje i prikupljanje podataka.
- Traže li se nova, duhovita i udaljena rješenja.
- Na koji način učenici pristupaju rješavanju problema.
- U kojoj je mjeri razvijena osjetljivost za probleme (Stevanović, 1986).

1.5.2. Kreativnost u individualnoj nastavi

Individualni oblik rada zahtijeva prilagođavanje kreativnosti učeničkim mogućnostima i potrebama. U takvom načinu rada komunikacija je primarna, odnosno učenik može postaviti pitanje učitelju kada osjeti da je to potrebno. U individualnom načinu rada postoje brojne mogućnosti za kreativan rad. Učenik je u situaciji da:

- Istražuje nove načine rješavanja problema.
- Učenik predlaže problemske situacije, ali i različite pristupe rješavanju problema.
- Učenik izrađuje svoje bilješke i podsjetnike.
- Prilikom samostalnog sastavljanja zadataka, na vidjelo izlazi domišljatost i duhovitost.
- Učenik samostalno istražuje dokaze u rješavanju problema (Stevanović, 1986).

1.6. Kreativni učitelj

Najvažniji čimbenici koji sudjeluju u procesu razvoja kreativnosti učenika jesu učitelj i škola. Uloga učitelja je ključna u prepoznavanju područja kroz koje će se talent iskazati (Blažević, 2010).

Učitelj potiče i uvažava učenička kreativna izražavanja, daje im priliku da se kreativno izraze, ali isto tako stvara prilike za kreativan rad. On zato pažljivo prati elementarni interes svakog učenika. Učitelj koji je stvaralački opredijeljeni, uvijek je u trendu s novim nastavnim postupcima (Stevanović, 1986).

Također, učitelj ima posebnu ulogu i u odgoju mladih. To znači da on svojim osobnim kvalitetama, ponašanjem, vrijednostima i stavovima služi kao primjer učenicima.

Učitelj i učenik komuniciraju kao partneri i suradnici, a učenje pretvaraju u kreativan proces spoznavanja u kojem obje strane doprinose (Blažević, 2010).

2. HRVATSKI JEZIK

Hrvatski jezik je službeni jezik u Republici Hrvatskoj i, kao takav, jezik je na kojemu se obrazuju svi učenici. Hrvatski jezik se poučava kao materinski u svim hrvatskim školama. Kako bi bili uspješni u učenju drugih nastavnih predmeta, učenici moraju biti sposobni komunicirati i izražavati se na hrvatskom standardnom jeziku.

Smisao učenja i poučavanja nastavnog predmeta Hrvatski jezik jest „osposobljavanje učenika za jasno, točno i prikladno sporazumijevanje hrvatskim standardnim jezikom, usvajanje znanja o jeziku kao sustavu, slobodno izražavanje misli, osjećaja i stavova te spoznavanje vlastitoga, narodnog i nacionalnog jezično-kulturnog identiteta“ (Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj (NN 10/2019)).

Isto tako, učenici razvijaju svoj stav o nužnosti uporabe hrvatskog standardnog jezika, ali isto tako osvještavaju potrebu očuvanja hrvatskih dijalekata i govora te se stvaralački izražavaju na mjesnim govorima. (Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj (NN 10/2019)).

2.1. Kurikulum nastavnog predmeta Hrvatski jezik

Općenito, kurikulum nastavnih predmeta određuje svrhu i ciljeve učenja i poučavanja određenog nastavnog predmeta, strukturu predmeta, odgojno-obrazovne ishode, razrade i opise razine usvojenost ishoda, učenje i poučavanje te vrednovanje (Sekulić Erić, 2019).

Kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik je jedinstven dokument kojim su povezane sve razine odgojno-obrazovnoga procesa u kojima se uči i poučava hrvatski jezik. U opisu predmeta navedena je svrha učenja i poučavanja predmeta, navode se znanstvene i stručne smjernice te načela na kojima se temelje pristupi i sustavi učenja i poučavanja predmeta. Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja predmeta predstavljaju opće određena očekivanja o tome što će učenici znati i moći učiniti kao rezultat učenja i poučavanja predmeta Hrvatski jezik. Odgojnoobrazovnim ishodima jasno su određena očekivanja učenika u pojedinoj godini učenja i poučavanja predmeta, a proizlaze iz odgojno-obrazovnih ciljeva učenja i poučavanja predmeta Hrvatski jezik. Određeni su kao znanja, vještine, stavovi i vrijednosti i razvijaju od prvoga razreda osnovne škole do završnoga razreda srednje škole (Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj (NN 10/2019)).

„Predmet Hrvatski jezik organiziran je u tri međusobna povezana predmetna područja: hrvatski jezik i komunikacija, književnost i stvaralaštvo, kultura i mediji“ (Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj (NN 10/2019)).

2.2. Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja

Odgojno-obrazovnim ciljevima određeno je da će učenik moći:

- Učenik će moći ovladati temeljnim jezičnim djelatnostima u koje ubrajamo slušanje, govorenje, čitanje i pisanje te njihovim međudjelovanjem, jezičnim znanjem i znanjem o hrvatskome jeziku kao sustavu.
- Učenik će moći stvarati pisane i govorne tekstove različitih sadržaja. Navedeni-odgojno obrazovni cilj je vrlo važan i osvrnut ćemo se na istog u nastavku rada.
- Učenik će moći čitati i interpretirati razne tekstove i na temelju znanja i osobnog čitateljskog iskustva stvarati kritičko mišljenje i literarni ukus.
- Učenik će moći otkrivati različite načine čitanja i pritom razvijati iskustva čitanja koja rezultiraju osobnom iskustvu te otvaraju nove perspektive.
Također, potiču razvoj literarnoga ukusa, mašte i refleksiju o svijetu, sebi i drugima.
- Učenik će moći služiti se i drugim izvorima znanja i u istima pronalaziti informacije o kojima kritički promišlja, procjenjuje njihovu pouzdanost i korisnost, prepoznaje kontekst i namjeru autora te funkcionalno primjenjuje višestruku pismenost, samostalno rješava probleme i donosi odluke.
- Učenik će moći razviti vlastiti jezično-kulturni identitet komunikacijom na jednom ili više jezičnih idioma hrvatskoga jezika (Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj (NN 10/2019)).

2.3. Odgojno-obrazovni ishodi odgoja i obrazovanja

Iz navedenih odgojno-obrazovnih ciljeva proizlaze odgojno-obrazovni ishodi koji se proširuju i produbljuju načelom vertikalno-spiralnoga slijeda od prvoga razreda

osnovne škole do završnoga razreda srednje škole pa se pojedine sastavnice razrade ishoda podrazumijevaju kao usvojene i iste se ne ponavljaju. Sastavnice razrade ishoda proširuju se, produbljuju i razvijaju, a učenicima se učenjem i poučavanjem omogućuje uvježbavanje i utvrđivanje znanja, automatizacija vještina i razvoj stavova i vrijednosti. „Odgojno-obrazovne ishode čine tri sastavnice: odgojnoobrazovni ishod, razrada ishoda i razine usvojenosti ishoda“ (Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj (NN 10/2019)).

3. NARJEČJA U ODGOJNO-OBRAZOVNIM ISHODIMA KURIKULUMA ZA NASTAVNI PREDMET HRVATSKI JEZIK ZA OSNOVNE ŠKOLE

Opće je poznato da su u nastavnom planu i programu, kurikulumu, udžbenicima, čitankama i u drugim nastavnim sredstvima narječja slabo zastupljena. U ovom radu posebnu važnost pridajemo kajkavskom narječju. Gledajući povijesne dokumente, može se uvidjeti da kajkavsko narječje polako dobiva mjesto u nastavnim

planovima i programima. Tome doprinose istraživanja koja se upravo na tu temu provode.

3.1. Uporaba kajkavskog narječja

Uloga škole je presudna u razvijanju komunikacijske kompetencije na jezičnome standardu, ali i na narječjima. Iako je u prošlosti bio zanemarinan, danas se smatra da idiom, kojeg učenik donosi od kuće, treba biti njegovan i kao takav sastavni dio nastavnoga programa koji, kao jedan od ishoda učenja hrvatskoga jezika, navodi osposobljavanje učenika za jezičnu komunikaciju u svim priopćajnim situacijama (Turza-Bogdan, 2013).

Učenikova slobodna i nesputana uporaba zavičajnoga idioma uvelike pridonosi razvoju intelektualnih, jezičnih i komunikacijskih sposobnosti koje će rezultirati boljom ovladanošću hrvatskim standardnim jezikom (Puljak, 2011).

Učenik spontano govori svojim mjesnim govorom, a jezični standard uči u školi. Ne zaboravljajući idiom, učenik postaje jezično bogatiji, a sa psihološkog gledišta sigurniji i svjesniji (Turza-Bogdan, 2009).

Težak (1990), prema Hranjec (1995) navodi kako se često za zavičajni govor kaže da je ružan govor, a učenici u školi se opominju kako se valja lijepo izražavati, književnim jezikom.

„Posljedice upornoga ispravljanja učenika pri uporabi zavičajnoga govora nisu ohrabrujuće. Učenici razvijaju strah od jezika, koji inhibira jezično-komunikacijski razvoj, a usprkos tome tečan i točan učenički jezični iskaz nije postignut u školskoj komunikaciji“ (Puljak, 2011, str. 294).

Nastavni proces ne bi se trebao prekidati radi ispravljanja učenika u govoru, već bi se trebale isticati razlike između zavičajnoga i standardnoga jezičnoga izričaja. Na taj se način ubrzava jezični razvoj i smanjuju se pogreške u dječjem govornom i pisanom iskazu (Puljak, 2011).

Turza-Bogdan, Virč i Čerepinko (2016) također naglašavaju da kajkavski izričaj treba imati važnu ulogu u životu djece, da ga treba uključiti u obrazovanje, ali isto tako ga

treba učiniti pristupačnim i zanimljivim djeci te na taj način osvijestiti djecu o njegovoj vrijednosti.

3.2. Narječja u odgojno-obrazovnim ishodima od prvog do četvrtog razreda osnovne škole

U Kurikulumu za niže razrede osnovne škole, u opisu nastavnog predmeta Hrvatski jezik, navedeno je kako učenici osvještavaju potrebu očuvanja hrvatskih dijalekata i govora te se stvaralački izražavaju na mjesnim govorima. Uzimajući to u obzir, očekivano je pronaći ishode vezane uz dijalekt. Kao jedno od načela na kojima kurikulum počiva navodi se načelo standardnog jezika i zavičajnosti. Vodeći se tim načelom, ponovno se može očekivati ponešto zavičajnosti u ishodima (Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj (NN 10/2019)).

3.2.1. Prvi razred

U prvom razredu osnovne škole, prema kurikulumu, učenik prepoznaje razliku između mjesnoga govora i hrvatskoga standardnog jezika. Također se preporučuje učenikovo slobodno izražavanje idiomom kojeg poznaje. Kako bi se oslobodili i kako bi se potaknulo njihovo izražavanje, nije preporučeno ne dozvoljavati im korištenje mjesnih i zavičajnih dijalektalnih idioma. Preporučeno je da se sadržajima i aktivnostima u ishodu promiče očuvanje zavičajnih idioma kao kulturnoga nasljeđa. Prema načelu zavičajnosti učeniku se u početnoj nastavi mora dopustiti slobodno izražavanje idiomom koji najbolje poznaje i kojim može slobodno i jednostavno izraziti svoje misli i osjećaje. Navedeno je od iznimne važnosti za daljnji razvoj komunikacijske kompetencije i suzbijanje straha od jezičnoga izražavanja (Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj (NN 10/2019)).

3.2.2. Drugi razred

U drugom razredu osnovne škole od učenika se očekuje da uspoređuju mjesni govor i standardni jezik. Također, očekuje se da se učenik stvaralački izražava prema vlastitom interesu, a kao preporuka razrade ishoda navedeno je da učenici prikupljaju riječi iz mjesnog govora i sastavljaju mali zavičajni rječnik (Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj (NN 10/2019)).

3.2.3. Treći razred

U trećem razredu osnovne škole učenik razlikuje uporabu zavičajnoga govora i hrvatskoga standardnog jezika ovisno u kakvoj se komunikacijskoj situaciji radi, a u razradi ishoda uočava se uvjetovanost uporabe zavičajnog idioma ili standardnog jezika komunikacijskom situacijom (Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj (NN 10/2019)).

3.2.4. Četvrti razred

U četvrtom razredu osnovne škole učenik objašnjava razliku između zavičajnoga govora i hrvatskoga standardnog jezika. U razradi ishoda razlikuje mjesni govor i hrvatski standardni jezik navodeći ogledne i česte primjere. Također, učenik uočava važnost pozitivnog odnosa prema mjesnom govoru i prepoznaje komunikacijsku ulogu na pojedinome prostoru. Učenik „čita i sluša tekstove na kajkavskome, čakavskom i štokavskom narječju i prepoznaje kojemu narječju pripada i prepoznaje narječje kojem pripada njegov govor“ (Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj (NN 10/2019)).

To je jedino mjesto na kojem se kajkavsko, čakavsko i štokavsko narječje spominju u kurikulumu.

4. DRAGA DOMAČA RIEČ

Draga domača rieč je „najljepša i po stažu najstarija pjesnička manifestacija ivanečkoga kraja“ (Grudenić, 2012, str. 24).

Draga domača rieč godinama kontinuirano okuplja djelatnike, profesore, učitelje, škole, glumce, volontere s jedinim ciljem, a to je očuvanje domaćeg kajkavskog izričaja (Arhiv Gradske knjižnice i čitaonice „Gustav Krklec“, AGKIČGK, građa.)

Kajkavski književni natječaj organizira i provodi Gradska knjižnica i čitaonica „Gustav Krklec“ Ivanec. Malo koja knjižnica može se pohvaliti kontinuitetom jedne manifestacije kao što je kajkavski književni natječaj *Draga domača rieč*. Zahvaljujući dugoj tradiciji ivanečkog pjesništva, entuzijazmu pojedinaca, financijskoj pomoći, *Draga domača rieč* uspjela se održati sve do danas, a ove godine slavi jubilarnu četrdesetu godinu. Ove godine govore kako je manifestacija prerasla u pravu reviju kajkavskog stvaralaštva sjeverne Hrvatske, odigraoši ključnu ulogu u očuvanju domaćeg izričaja, a posebno kod djece i mladih (AGKIČGK, građa).

4.1. Povijest Drage domaće rieči

Draga domača rieč prvi puta se spominje 1976. godine, a njen idejni začetnik bio je ivanečki novinar i pjesnik Franjo Hrg. Kako cijela manifestacija počiva na dugoj tradiciji ivanečkih pjesnika, upravo su oni bili uporište da se, radovi koje pišu, negdje izvedu i predstave (AGKIČGK, građa).

Tako su prvi radovi na kajkavskom izvedeni u sklopu Folklorno-umjetničke smotre Općine Ivanec *Polek jedne velke gore* 1977. godine (Ivanečki kalendar 1986, 1986).

Natječaj se raspisivao i organizirao u suradnji s Radio-stanicom Ivanec, čije je uredništvo emisije *Zagorski cug*, tj. *Po dragomu kraju*, dodjeljivao i svoje posebne nagrade. Prvih deset godina, na natječaj su se mogli javiti isključivo autori ivanečkog kraja koji su se okupljali oko, već spomenute, neformalne skupine *Ivanečki pjesnički krug*. Tek 1990. godine natječaj se proširio na sve autore koji su uz ivanečki kraj vezani

zavičajnošću, rođenjem i slično, a od spomenute godine prvi je put tiskan i istoimeni Zbornik izabranih i nagrađenih radova (AGKIČGK, građa).

Važno je istaknuti 1994. godinu kada je natječaj dobio novu dimenziju i vrijednost. Naime, od 1994. godine na natječaj su se mogle javiti i škole. Naglasak se povećao na očuvanje kajkavskog izričaja posebno kod djece i mladih (AGKIČGK, građa).

Natječaj raspisuje i organizira Gradska knjižnica „Gustav Krklec“ Ivanec od 1984. godine kada se preselila u nove prostore, tj. u Ulicu akademika Ladislava Šabana 3, gdje se nalazi i danas. Svečano otvorenje knjižnice obilježilo se 7. svibnja 1984. godine, a na otvorenju je prisustvovao i književnik Jure Kaštelan (Ivanec kroz stoljeća, 2017).

4.2. Uvjeti natječaja

Spomenuto je da natječaj raspisuje i organizira Gradska knjižnica Ivanec, a određeni su i uvjeti natječaja. Na natječaj mogu se prijaviti svi autori koji su svojom zavičajnošću ili radom povezani s ivanečkim krajem. Teme pjesama ili proznih radova su slobodne. Autori svake godine iznova iznenade izborom motiva, kako odrasli, tako i djeca. Iz toga, može se zaključiti da se radovi ocjenjuju u dvije kategorije: kategorija odraslih i dječjih radova. Radovi moraju biti pisani isključivo za natječaj na koji se prijavljuju, tj. natječajem se prikupljaju samo dosad neobjavljene pjesme ili prozni radovi. Svaki autor na natječaj može poslati najviše pet radova, dok učenici osnovnih škola radove šalju skupno po školama i prilažu podatke o nazivu i sjedištu škole. Učenički radovi se ocjenjuju i nagrađuju odvojeno od radova odraslih. Određeni su i grafički uvjeti. Radovi ne smiju biti duži od tri tipkane stranice pisane veličinom slova broj dvanaest, a propisani font slova je Times New Roman s dvostrukim proredom. Radovi moraju biti priloženi u tri primjerka označeni šifrom (Grudenić, 2012).

Najuspješniji radovi objavljuju se u Zborniku Drage domaće rieči koji se svečano predstavlja na završnoj priredbi. Odluku o izboru radova za objavljivanje u zborniku i predstavljanje na javnoj priredbi donosi prosudbena komisija sastavljena od tri člana koji se mijenjaju kroz godine. Jedan od članova je uvijek i glavni urednik zbornika (Grudenić, 2012).

Kroz godine, natječaj se uvelike mijenjao. Prvi tiskani zbornik, iz 1990. godine, imao je osamnaest stranica i bio je tiskan u sto primjeraka. S druge strane, zbornik iz 2018. godine ima sedamdeset i tri stranice i tiskan je u tristo pedeset primjeraka, a na natječaj 2018. godine javilo se sto dvadeset i osam autora s dvjesto četrdeset i osam radova te petnaest škola s devedeset i devet radova. Od jednostavnog Zbornika od nekoliko stranica, danas se tiskaju izdanja s pravim bogatstvom radova (AGKIČGK, građa).

Osim tiskanog izdanja, *Draga domača rieč* vidljiva je i na suvremenim medijima. Naime, od 2015. godine Zbornici su digitalizirani te su postali dijelom digitalizirane Zavičajne zbirke Gradske knjižnice Ivanec. Na taj su način izdanja Zbornika dostupna svima, ali su sačuvana i za buduće naraštaje (AGKIČGK, građa).

Draga Domača rieč rezultat je kontinuiranog rada i očuvanja leksika, starih i pomalo zaboravljenih riječi i izraza. Uključivanjem sve većeg broja pjesnika i s drugih govornih područja, sakuplja se bogatstvo koje se ostavlja budućim generacijama kao kulturna baština (AGKIČGK, građa).

4.3. Najuspješniji radovi

Najuspješniji radovi objavljuju se u Zborniku *Drage domaće rieči* koji se svečano predstavlja na završnoj priredbi. Odluku o izboru radova za objavljivanje u zborniku i predstavljanje na javnoj priredbi donosi prosudbena komisija sastavljena od tri člana koji su se mijenjali kroz godine. Jedan od članova je uvijek i glavni urednik zbornika. Glavni pokrovitelj je Grad Ivanec (AGKIČGK, građa).

4.4. Završna priredba

Završna priredba karakteristična je po tome da autori sami izvode pjesme ili prozni tekst. Cilj manifestacije je očuvanje domaćeg kajkavskog izričaja. Jasno je da svaki kraj ima svoj govor i upravo je po tome završna manifestacija tolika posebna i bogata. Uz to, kada autor čita svoj rad prenosi i emociju koju je osjećao kada ga je stvarao (AGKIČGK, građa).

Za prva tri mjesta u obje kategorije, po izboru prosudbene komisije, osigurane su nagrade. Sudeći po posjećenosti završne priredbe i natjecanju sve većeg broja autora, *Draga domaća rieč* postala je jedna od važnijih tradicionalnih kulturnih manifestacija grada Ivanca, ali i cijele Varaždinske županije (AGKIČGK, građa).

5. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

5.1. Metoda istraživanja

U ovom istraživanju korištena je metodološka triangulacija.

Triangulaciju koristimo kada prikupljamo podatke pomoću dvaju ili više postupaka u proučavanju nekog aspekta ljudskog ponašanja, dok metodološku triangulaciju definiramo kao „korištenje iste metode u različitim prilikama ili različitih metoda na istom predmetu proučavanja“ (Cohen, Manion, Morrison, 2007, str.113).

Korištena je metoda studije slučaja s jednim slučajem kao ključnim.

Studija slučaja je specifičan primjer kojim se često dočarava općenitije načelo (Nisbet i Watt, 1984, prema Cohen i sur., 2007), a to je „istraživanje slučaja na djelu“ (Adelman et al., 1980., prema Cohen i sur., 2007, str. 181).

5.2. Cilj istraživanja

Cilj je utvrditi koliko su učenici kreativni prilikom pisanja pjesama ili proznih tekstova za Kajkavski književni natječaj *Draga domaća rieč*. Odnosno, koriste li učenici, iz godine u godinu, stereotipne motive ili inovativne.

5.3. Uzorak

U istraživanju je korištena analiza sadržaja Zbornika radova kajkavskih književnih natječaja u razdoblju od 2002. godine do 2019. godine.

Također, u istraživanju je sudjelovala i ravnateljica Gradske knjižnice i čitaonice „Gustav Krklec“ Ivanec čiji je nakladnik navedenih zbornika.

5.4. Postupak

Podaci u istraživanju prikupljali su se pomoću analize sadržaja Zbornika radova kajkavskih književnih natječaja u razdoblju od 2002. godine do 2019. godine i pomoću intervjua. Intervju se sastojao od devetnaest pitanja podijeljenih u nekoliko kategorija.

6. ANALIZA SADRŽAJA

Analizom Zbornika radova kajkavskih književnih natječaja u razdoblju od 2002. godine do 2019. godine željelo se ispitati koliko su učenici kreativni prilikom pisanja pjesama ili proznih tekstova za kajkavski književni natječaj *Draga domača rieč*, odnosno služe li se stereotipnim motivima ili inovativnim.

Radovi učenika od prvog do četvrtog razreda, koji su objavljeni u zbornicima, detaljno su analizirani i utvrđeno je koliko je učenika, iz pojedinog razreda, u razdoblju od 2002. do 2019. godine sudjelovalo u Kajkavsko-književnom natječaju te su izdvojene teme, odnosno motivi kojim su se učenici služili prilikom pisanja radova.

U tablici 1. prikazan je broj učenika po razredima, u razdoblju od 2002. godine do 2019. godine, koji su sudjelovali u Kajkavsko-književnom natječaju *Draga domača rieč*.

Tablica 1.

Broj učenika koji su sudjelovali u Kajkavsko-književnom natječaju *Draga domača rieč*

Godina	1.razred	2.razred	3.razred	4.razred
2002.	0	0	2	2
2003.	1	2	0	1
2004.	0	3	2	4
2005.	0	0	3	2
2006.	0	1	1	2
2007.	0	0	6	6
2008.	0	0	1	5
2009.	0	0	1	2
2010.	0	0	2	2
2011.	0	1	1	1
2012.	0	1	2	9
2013.	0	3	0	2
2014.	0	0	0	3
2015.	0	0	0	0
2016.	0	0	2	3
2017.	0	0	0	0
2018.	0	0	1	0
2019.	0	0	0	1
Ukupno:	1	11	24	45

U tablicama 2., 3, 4. i 5. izdvojene su teme i motivi, od prvog do četvrtog razreda, o kojima su se učenici služili prilikom pisanja radova, u razdoblju od 2002. godine do 2019. godine.

Tablica 2.

Teme i motivi radova iz Zbornika *Drage domaće riječi* – 1. razred

Godina	Teme i motivi
2002.	/
2003.	burek
2004.	/
2005.	/
2006.	/
2007.	/
2008.	/
2009.	/
2010.	/
2011.	/
2012.	/
2013.	/
2014.	/
2015.	/
2016.	/
2017.	/
2018.	/
2019.	/

Tablica 3.

Teme i motivi radova iz Zbornika *Drage domaće riječi* - 2. razred

Godina	Teme i motivi
2002.	/
2003.	selo (brjegovi, kuće, jesen), dvorište (tikve, kukuruz, lišće, jabuke, mačići)
2004.	gljiva "ludara", lišće, kiša, jesen, zima, vjetar, kruške
2005.	/
2006.	jesen (brjegovi, kesteni, lišće, vrganji)
2007.	/
2008.	/
2009.	/
2010.	/
2011.	ptice (vrapci, kos, krovovi, klijet)
2012.	Prigorec (<i>klopotec</i> , brjeg, vjetar, jesen)
2013.	bicikl, kruh
2014.	/
2015.	/
2016.	/
2017.	/
2018.	/
2019.	/

Tablica 4.

Teme i motivi radova iz Zbornika *Drage domaće riječi* - 3. razred

Godina	Teme i motivi
2002.	jesen (kesten, jež, grožđe, mošt), jutro (sunce, prozor, ptice, kokot)
2003.	/
2004.	jesen, jutro (magla, pas, mačka)
2005.	kesten, vrganj, trešnja (zvončići, visibabe, pčele), jesen
2006.	Gačiče (selo)
2007.	jesen, Božić, ptice, klijet, Gačiče (selo), boje (<i>farbe</i>)
2008.	jesen
2009.	vinograd, jesen
2010.	baka, gibanica (baka, tijesto)
2011.	Prigorec, mlin
2012.	ptice, brjegovi
2013.	/
2014.	/
2015.	/
2016.	purani, jesen
2017.	/
2018.	sat (stara vura, ptica)
2019.	/

Tablica 5.

Teme i motivi radova iz Zbornika *Drage domaće riječi* - 4. razred

Godina	Teme i motivi
2002.	valentinovo, kruh (baka)
2003.	kruh (dječja igra "kruh iz blata")
2004.	cipele, puran, pas, kiša
2005.	jesen, igra (jesen),
2006.	nestašni dječaci (školske situacije)
2007.	brajde, jesen, vrijeme, krevet, Zagreb
2008.	krijesnica, tata, baka, život
2009.	brat, jesen
2010.	bicikl, mobitel (bon, Internet)
2011.	lastavice
2012.	jesen, kesteni, mama, Ivanec, kuća, mačak
2013.	jesen, nekad i sad
2014.	nedjelja, voda (štednja), kokot
2015.	/
2016.	vjeverice, lopta
2017.	/
2018.	/
2019.	traktor

7. INTERVJU

Intervju definiramo kao „neusiljen i elastičan razgovor s ispitanikom u četiri oka“. Intervju se obično vodi prema unaprijed sastavljenim planom pitanja (Andrilović, 1991).

U intervjuu je sudjelovala ravnateljica Gradske knjižnice i čitaonice „Gustav Krklec“ Ivanec gospođa Marina Grudenić.

U razgovoru je ispričala kojim se sve poslovima u knjižnici bavi, na koji način se vrši organizacija književne manifestacije *Draga domaća rieč*, kolika je uloga učitelja u poticanju djece na sudjelovanje takve manifestacije te smo se osvrnuli na moje istraživanje.

OBRAZOVANJE...

AUTORICA: „*Koliko dugo obavljate posao ravnateljice u Gradskoj knjižnici i čitaonici Gustav Krklec u Ivancu?*“

RAVNATELJICA: *Ravnateljica sam od 2011. godine, kada je bivša ravnateljica, gospođa Ana Vresk otišla u mirovinu, a zaposlena sam u knjižnici kao diplomirani knjižničar od 2008. godine.*

POSLOVI U KNJIŽNICI...

AUTORICA: „*U knjižnici obavljate uobičajene poslove za koje su zaduženi knjižničari ili radite i organizirate i druge događaje/radionice?*“

RAVNATELJICA: *Dakle, u našoj knjižnici radimo sve. Tako i ravnateljica radi sve. Ja sam i knjižničar i ravnateljica tako da sve poslove knjižničara od nabave knjiga, obrade knjiga, rada s korisnicima, organizacija kulturnih događanja, rad u radionicama, do svih računovodstvenih poslova obavljam ja.*

AUTORICA: „*Posebno ste aktivni u mjesecu knjige, tj. u listopadu i studenom.*

Možete li mi opisati što sve organizirate?“

RAVNATELJICA: Znači to je mjesec kada je i u cijeloj Hrvatskoj i u većem dijelu Europe mjesec posebno posvećen promociji knjige, izdavaštvu, a i samom čitanju i to je naravno nama kao knjižnici, koja to promovira i za koju je to važno, jako važno. Ono što mi tada nekako spajamo je naša tradicija, pa uvijek mjesec hrvatske knjige započinjemo ivanečkim pjesničkim krugom. To je neformalna organizacija naših ivanečkih pjesnika koja se sastaje jednom godišnje i organiziramo jedno druženje gdje oni recitiraju svoje pjesme, odnosno govore svoje pjesme, govore na koje su se sve natječaje javljali i naravno na tu manifestaciju, na to pjesničko večer mogu doći svi građani grada Ivanca i uživati u lijepoj pjesničkoj večeri. Naravno, u tom mjesecu posebno se osvrćemo i na naše mlade, pa tako organiziramo posjete knjižnici, posebno prvašića, ili drugih učenika iz drugih škola koji možda toliko ne dolaze u našu knjižnicu. To se zove Posjet u knjižnicu, kada ih malo provedemo, govorimo o knjižnici, koja je razlika između narodne i školske knjižnice, znači čisto da naš prostor dožive kao jedan lijep prostor gdje mogu doći po knjige, a čak i provesti neko vrijeme. Naravno, provodimo i radionice za naše najmlađe članove i to je onako rezervirano mjesto, rezervirano vrijeme (od 17h do 18h četvrtkom). Naravno u tom periodu ćemo ponovno raditi radionice koje su vezane za promociju čitanja jer nama je to jako bitno, to su naši budući članovi koji se od malena osjećaju lijepo, ugodno i toplo u našoj knjižnici i naravno kao kruna događanju u mjesecu hrvatske knjige je naš kajkavski književni natječaj Draga domača rieč.

AUTORICA: „Koliko su zapravo djeca zainteresirana za takve radionice, je li odaziv veliki?“

RAVNATELJICA: Pa kod nas je odaziv velik s obzirom da je Ivanec sve veći grad i da imamo djecu koja slobodno vrijeme... Znači radi se o djeci koja su tu negdje predškolskog, prvi, drugi razred osnovne škole i koja možda nisu za neke sportske aktivnosti i više vole knjigu, crtati, družiti se. Jako smo zadovoljni jer mi na radionicama imamo tako od deset do petnaest djece svaki puta što je zapravo i naš kapacitet i mogućnost s obzirom na sami prostor knjižnice.

AUTORICA: „*U kolikoj mjeri sudjeluju učitelji razredne nastave i učitelji hrvatskog jezika u svim tim organiziranim događajima i radionicama?*“ RAVNATELJICA: *Pa moram reći da imamo jako dobru suradnju. Ono što mi provodimo tijekom godine baš u suradnji s učiteljima razredne nastave to su posjeti i lektire, tj. satovi lektire u našoj knjižnici. Nije da oni ne znaju i ne žele raditi svoj posao, nego to je čisto iz razloga da djeca promijene prostor, da dođu u našu knjižnicu, da se lijepo i dobro osjećaju, a i ja kao knjižničar tada ih predstavim lektiru na možda neki drugačiji način nego bi to učinila njihova učiteljica. Jako pozitivni su nam dojmovi, sad to već radimo sa svim razredima, od prvog do četvrtog razreda, dogovaramo se kada i u kojem mjesecu, koja lektira, obično to bude na malo drugačiji način i mislim da je to jedan jako dobar oblik suradnje.*

DRAGA DOMAČA RIEČ...

AUTORICA: „*Spomenuli ste Dragu domač rječ, da je u mjesecu knjige ona zapravo kruna događanja, pa možete mi ispričati odakle uopće ideja o Dragoj domačoj rieči, tj. koliko u povijest seže Dragu domaču rječ?*“

RAVNATELJICA: *Pa evo ove godine Draga domača je jubilarna, četrdeseta godina. Znači, malo se koja knjižnica prvo s jedne strane može pohvaliti tako dugotrajnom manifestacijom kao što je Draga domača rječ, a drugo rijetko koji grad se može pohvaliti jednom drugom tradicijom takve manifestacije. Naravno, razlog leži u jednoj dugoj tradiciji ivanečkog pjesništva. Znači mi ne bi mogli organizirati jednu takvu manifestaciju da nije bilo ljudi koji su se okupljali i željeli to pokazati i drugima. Tako je naravno idejni začetnik novinar, ivanečki novinar i kulturni djelatnik Franjo Hrg koji je okupljao oko sebe ivanečke pjesnike i u početku je Draga domača bila kao manifestacija usmjerena samo na s ivanečkog kraja. Je naravno, kad ste pjesnik i međusobno se družite, oni nisu htjeli te pjesme i emocije zadržati samo za sebe, već ih i pokazati i drugima. Na taj se način javila ideja za jednim takvim natječajem. Franjo Hrg je tada radio na radio stanici Ivanec i imao je mogućnosti to povezati sa manifestacijom Polek jedne velke gore i ti bi pjesnici onda nastupali u sklopu te*

manifestacije i govorili svoje pjesme. Naravno s vremenom je sve više pjesnika se priključilo i eto danas imamo jednu manifestaciju koja već četrdeset godina ima svoje značenje u našem kraju.

AUTORICA: „Već smo se malo dotakli ove teme, možete li mi reći kako su zapravo povezane Gradska knjižnica „Gustav Krklec“ Ivanec i književna manifestacija *Draga domača rječ?*“

*RAVNATELJICA: Pa ovako, znači kako je sve počelo s Franjom Hrgom i ivanečkim pjesnicima, imalo je veze s radiostanicom Ivanec. No, kako je s vremenom manifestacija postojala sve kompleksnija, veća manifestacija, ona je potpala pod organizaciju Gradske knjižnice. Gradska knjižnica u početku je bila pod Narodnim sveučilištem Ivanec. No, 2000. godine se osamostalila. Onog trena kad se knjižnica preselila u nove prostore u Šabanovu ulicu 1984. godine i na njezinom otvaranju je bila i *Draga domača rječ* s poznatim pjesnikom Jure Kaštelanom ona je jednostavno prerasla u manifestaciju koju organizira i priređuje i provodi Gradska knjižnica. Znači od tada u kontinuiteti nosioc manifestacije je Gradska knjižnica Ivanec.*

AUTORICA: „To znači da vi i raspisujete i natječaj?“

RAVNATELJICA: Tako je. Znači mi raspisujemo natječaj, organiziramo komisiju, uređujemo i zbornik kojeg tada šaljemo na tisk i provodimo završnu manifestaciju.

AUTORICA: „Možete li mi reći kada otprilike počinjete s pripremama i organizacijom?“

*RAVNATELJICA: Ustvari, pripreme traju tijekom cijele godine, no natječaj se raspisuje obično krajem osmog mjeseca. To se naravno s vremenom mijenjalo, no kako smo željeli povezati književnu manifestaciju s mjesecom hrvatske knjige kako je to bilo u samim počecima organizacije *Drage domače rječi*, tako je nekako i sam proces traje nekih tri mjeseca. Krajem osmog mjeseca se raspisuje natječaj. Tada u devetom mjesecu se skupljaju svi radovi koji se mogu osobno donijeti u knjižnicu ili poslati*

poštom. Tako da je jednostavno potrebno neko vrijeme da se radovi sakupe. Kada se radovi sakupe, naravno oni su pod šiframa, trebaju se napraviti popisi i pripremiti za komisiju. Komisija se obično sastoji obično od tri člana, od kojih je jedan član i glavni urednik zbornika, to je od 2011. godine gospođa Vesna Matišić. To je već jedna ustaljena radna skupina kako ja volim nazvati i njihov je zadatak tada, znači, procijeniti koji su radovi dovoljno dobri da uđu i budu objavljeni u zborniku, ali i odabrati najbolje radove i to u dvije kategorije. Jedna kategorija je odraslih, a druga kategorija djece osnovnih škola.

AUTORICA: „Je li vam teško izdvojiti radove koji ulaze u zbornik?“

RAVNATELJICA: Pa ja vrlo često kažem da komisija ima zahtjevan, ali i ugodan i lijep zadatak. S jedne strane, treba pročitati sve radove, treba ih vrednovati, za to vam treba neko vrijeme kako bi, kako mi kažemo, trebaju radovi “sjesti”, a nakon toga i naravno odlučiti koji su od tih radova najbolji i koji će biti nagrađeni na toj završnoj manifestaciji. Naravno posao nije lak zato se i tim sastoji od tri ljudi. Jedna od njih je doktorica znanosti Mirjana Posavec, druga je profesorica Ružica Žunar i gospođa Vesna Matišić koja ima preko dvadeset godina staža rada na samoj manifestaciji.

AUTORICA: „Imate li naprijed određene kriterije prema kojima vrednujete i odabirete radove?“

RAVNATELJICA: Kriteriji su se mijenjali s godinama i postali su sve zahtjevniji. danas se kriteriji jako razlikuju od onih koji su bili u samim počecima jer i sam jezik se promijenio. Kajkavski jezik i jezik ivanečkog kraja, ne samo da je pokazao svo bogatstvo koje mi imamo, ali je došlo do velikog miješanja, utjecaja suvremenog govora, tako da su se promijenile i same teme pjesama, naslovi pjesama i s jedne strane imate sad jednu čak mješavinu koju smo dobili i dosta nekad to je veliki odmak od samog ivanečkog govora. Opet, s druge strane to pokazuje i bogatstvo našeg izričaja i tu moramo biti jako oprezni prilikom valorizacije i određivanja koji su to kriteriji prema kojim će neka pjesma biti nagrađena. Ono što mi kažemo, znači da pjesma osim tog jezičnog dijela koji mora biti zaista kajkavski, to je glavni uvjet zapravo, mora i

imati ono nešto, mora biti drugačija, a kada imate četrdeset godina rada iskustva, naravno da će kriteriji biti sve složeniji i sve teži.

AUTORICA: „*Naš kraj je bogat različitim govorima, pa bi se čak usudila reći da je taj svaki govor jezik sam za sebe. S obzirom na to, koliko se javlja pjesnika iz različitih krajeva? Javljaju li se pjesnici uvijek iz istih krajeva ili ipak iz različitih?*“

RAVNATELJICA: *Ovako, i to se s godinama mijenjalo. Prvo ivanečki pjesnički krug nekako je okrenuo, tj. on je omeđio da natječaj bude ivanečki. Nakon toga se uvode kriteriji da se mogu javiti i drugi pjesnici, tj. pisci koji pišu na kajkavskom jeziku, ali da su na neki način vezani za ivanečki kraj. Time se htjelo povezati barem geografski s Ivancem. No naravno, kako je natječaj postao sve popularniji i među drugim pjesnicima koji pišu kajkavski, tako smo se otvorili i za druge pjesnika, s drugih područja. Tako nam se danas javljaju pjesnici sa svih pet županija sjeverne Hrvatske. Naravno, tu takvi kriteriji više ne vrijede, kao oni na početku i mi ne vrednujemo samo ivanečki govor. Tu vi dobijete i bednjanski govor, lepoglavski govor, ali i izričaj iz Koprivnice, iz Međimurja, recimo javljau se iz Preloga, Sveti Križ Začrtje. Tada shvatite da je to zapravo jedno bogatstvo koje ustvari ne treba previše mijenjati, jer sam pjesnik donosi to bogatstvo na naš natječaj. Znači, s jedne strane smo željeli promovirati naš ivanečki govor, ali i pokazati ga drugima, ne možete se izražavati i pisati na ivanečkom i usmjeriti se samo na ivanečki govor, ako ga ne želite predstaviti drugim pjesnicima. Tako i drugi pjesnici žele sada doći na Dragu domaču rječ i čuti to bogatstvo na Sjeverne Hrvatske. Mislim da je to upravo i značaj današnje Drage domače, zato je ona postala toliko popularna, zato se proširila, zaista smo ponosni na to.*

Ono što bi trebalo raditi na mlađim generacijama, znači to miješanje suvremenog izričaja i kajkavskog govora je sve veće, naravno da je došlo do promjene u našem ivanečkom govoru, no svakako svaka ova pjesmica koja je napisana na ivanečkom, koja će se sačuvati i ostati zapisana, ona ustvari radi taj naš osnovni cilj, koji je i cilj cijele manifestacije, a to je očuvanje, ne samo ivanečkog izričaja, nego ga očuvati za budući naraštaj i pokazati drugima da čuju kako mi to radimo.

AUTORICA: „Spominjali ste Bednju i Lepoglavu, koliko se djeca javljaju upravo iz tih krajeva, pošto su tako specifični?“

RAVNATELJICA: *Pa mi volimo na svakoj Dragoj domačoj posebnu ulogu mentora ili učiteljice istaknuti, zašto? Zato što se sve manje djece bavi pisanjem pjesama, sve manje djece govori na kajkavskom narječju kako smo govorili mi kao djeca. Oni tako govore upravo unutar svoje obitelji. Oni se danas bave nogometom, rukometom, odbojkom, evo digitalno je doba kada su im dostupni drugi sadržaji i naravno da unutar toga svega kada gledamo da taj broj djece koji vole i imaju osjećaj za izražavanje na kajkavskom jeziku naravno slabi i sve je manji. Al upravo zato treba što više njegovati i treba poticati. Naravno da ovisi i o učiteljima mentorima koji rade sa tom djecom u školi, jer vi morate imati i vremena pripremiti jednu pjesmu, pripremiti dijete za nastup, javiti se na natječaj, imati možda grupu unutar škole. Znači sve to zahtijeva jedan dodatni napor. Ali ako se svi skupa potrudimo, mislim da su rezultati dobri.*

ULOGA UČITELJA...

AUTORICA: „Kolika je uloga učitelja razredne nastave u poticanju djece na sudjelovanje u jednoj takvoj manifestaciji? Prema već rečenom, možemo zaključiti da je jako velika, a u nekim slučajevima možda čak i ključna.“

RAVNATELJICA: *Upravo to. Znači ključna je uloga, ključna uloga je da djeca dobiju poticaj, da se kao prvo ne srame svojeg domaćeg izričaja, da ga na neki način sačuvaju, ne samo za sebe, sačuvat će ga za svoju djecu, da nam pomognu u tom nastojanju da pokažemo bogatstvo našeg kraja. Ovdje kod nas svako selo ima svoj neki drugačiji i specifični izričaj. Mi točno znamo kada dođe pjesma u komisiji pred vas, ona je pod šifrom, ali vi odmah znate geografski odrediti iz kojeg je to sela, koji je to izričaj, gdje bi to moglo biti otprilike, znači, to bogatstvo je s jedne strane možda i najveće ono što trenutno možemo pokazati, ali i sačuvati kod djece. Naravno da će to biti u opadanju i da ih konstantno treba poticati i kada vi primijetite u razredu da imate takvo dijete koje se voli izražavati i ne srami se svojeg izričaja, onda je definitivno*

ključna uloga učitelja koja će takvo dijete prepoznati i potaknuti, evo možda dovesti na našu manifestaciju, gdje će možda osvojiti nagradu i to će mu zaista biti jedna lijepa uspomena, kad bude odrastao i možda mu to stvarno bude poticaj da i piše i dalje i da ostane pjesnik.

AUTORICA: „Jeste li imali slučajeva da vam dijete preda rad, međutim vi ste prepoznali da dijete nije samostalno napisalo taj rad?“

RAVNATELJICA: „Da, bilo je slučajeva, bilo je plagijata, bilo je i skinutih pjesama, glazbenih pjesama, ali zaista u manjem proju. No, to ipak nismo pripisali nekoj prevari, nego jednostavno snalažljivosti današnje djeca koja se u određenoj situaciji, a pogotovo ako je to bilo učiteljici za ocjenu, onda se dijete pokušalo na neki način snaći.“

ISTRAŽIVANJE...

AUTORICA: „Prebacila bih se sada na svoje istraživanje, čiji je cilj bio utvrditi koriste li djeca stereotipne teme i motive u pisanju pjesama ili koriste suvremene. Istraživanje sam provela na zbornicima od 2002. godine do 2019. godine. Možete li mi reći od koje godine vi sudjelujete u samoj organizaciji manifestacije?

RAVNATELJICA: Sudjelujem od 2011. godine, kada sam postala ravnateljica i tu su već bile definirane dvije kategorije i vidi se taj jedan suvremeni utjecaj. Apsolutno ima izričaja i tema koje su se promijenile na manifestaciji.

AUTORICA: „Svojim sam istraživanjem zapravo potvrdila, ono što sam i predvidjela, da učenici iz godine u godinu upotrebljavaju stereotipne teme, tj. pejzaž, odnosno jesenski pejzaž. Može li se to pripisati samom vremenu objave natječaja, pa onda učenici i pišu o onome što ih okružuje?“

RAVNATELJICA: S jedne strane svakako da. Ja vjerujem da je to možda najlakše u tom trenu, jer oni se pripremaju na početku školske godine i pišu radove. Zato smo mi nekako, kad ste me pitali kada se pripremamo, pokušavamo cijelu školsku godinu

poticati učiteljice da rade s djecom, upravo zato da promijenimo malo te teme. Drugo, kajkavština se i inače veće uz babicu, dedeka, vinograde, brajde i možda je jednostavno lakše pisati o tome na kajkavskom. No utjecaj suvremenog načina života je urodio plodom i često naiđemo na motive poput mobitela. Dakle i tu se događaju neke promjene. Ali vjerujem da utječe i vrijeme kada pišu radove na sam izbor motiva.

AUTORICA: „Sjećam se jednog rada čiji je naslov bio *Farbe, tj. boje*. Taj rad je najkreativniji što se tiče izbora motiva. Također, jedan jedini rad bio je iz prvog razreda osnovne škole i naslov je bilo *Burek* i sastojala se samo od dvije rečenice. Mogla bih reći, najkreativnije i najupečatljivije pjesme. Sjećate li ih se i kako komentirate?“

RAVNATELJICA: Vjerujem da se radilo o izričaju u tom trenu, jednoj dobro ideji i utjecaju možda neke haiko pjesništva.

Mi često razmišljamo o tome kada dobijemo radove, možemo li ih svake godine na neki način okarakterizirati. Važnost mentora, tj. učiteljice tu je u tome da mogu odrediti teme kako bi pomogli djeci da se izražavaju i naravno da ćete se onda odlučiti za poznatije teme, gdje će se djeca moći lakše izraziti. To su teme vezane uz okruženje u kojem dijete živi. Obično je bilo jako puno pjesama o babici, dedeku, vinogradu, psu, mački, vrganjeku, ... To su te neke teme koje su njima poznate od prije, i o njima se vjerojatno lakše na kajkavštini izražavaju. Nama je na primjer, jedna pjesma o biciklu, kojeg je dječaku netko dva puta fkral bila jedna fenomenalna pjesma, jer je dijete jednu svakodnevnu situaciju u životu pretvorilo u pjesmu. To je možda i najbolji način da jedna emocija postane pjesnička slika i onda ju mi svi lakše doživimo. Tu je još jedna karakteristika našeg natječaja koji se po tome razlikuje od drugih da na našoj završnoj manifestaciji sami pjesnici izvode svoje pjesme, znači ne glumac, nego sami autori pjesama, gdje vi onda pjesmu možete doživjeti na jedan sasvim drugačiji način. Znači kada komisija dobi pjesmu ispred sebe, ona ju pročita i svatko će pročitati tu pjesmu, ali vrlo profesionalno. Slično bi napravio i glumac na pozornici. Ali kada na pozornicu dođe i autor pjesme i donese i vizualno sebe kao pjesnika, jer neki od pjesnika liče i oni zaista jesu boemi i žive na taj način i kada još izrecitiraju tu pjesmu upravo obojenu tom nekom svojom emocijom, koju su imali kada je ta pjesma nastala, onda vi

dobijete jedan potpuni doživljaj i često nam se dogodilo, ne da smo pogriješili u odabiru, nego su neki pjesnici bili izvrsni u svojim izvedbama, a recimo vi to ne možete prepoznati kada je pjesma na bijelom papiru tiskana. Znači, natječaj višestruko ima svoju važnost, s jedne strane da negujemo naš ivanečki govor, ali i sve ove govore koji su nama u blizini i oko nas, drugo da pjesnici međusobno komuniciraju, dođu, vide, družu se, i da prikažemo bogatstvo svog kajkavskog izričaja cijele naše sjeverne Hrvatske i naravno ako ćemo to negovati, onda se ne moramo brinuti, kajkavskih pjesmica i kajkavskih pjesnika bit će i ubuduće. Jer ova tradicija, ovih četrdeset godine upravo govori o tome da Ivanec ima dugu tradiciju ivanečkih pjesnika. Mi sada imamo jednu novu generaciju koji su jaki, snažni koji se javljaju i na druge natječaje i poznaju ih u svim dijelovima Hrvatske.

AUTORICA: „Još bi se osvrnula na Plan i program općenito u školama, što mislite je li u planu i programu premalo sadržaja o narječjima općenito?“

RAVNATELJICA: Apsolutno ima premalo, jer vidimo da se učiteljice teško organiziraju, znači moraju mijenjati svoje planove rada, da bi okupili djecu, da bi ih potaknuli, jednostavno te pjesničke slike i izričaj treba negovati, treba si dati truda i vremena, jer ako želimo sačuvati nešto što je dio naše baštine trebalo bi posvetiti više vremena negovanju kajkavštine pogotovo u razrednoj nastavi.

8. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Nakon provedene analize sadržaja na Zbornicima *Drage domaće rieči* i nakon provedenog intervjua s ravnateljicom Marinom Grudenić dobiven je uvid o tome koliko učenika piše radove za Književni natječaj *Draga domaća rieč* i o kojim temama i motivima učenici pišu.

Najprije ćemo se osvrnuti na broj učenika, od prvog do četvrtog razreda, čiji su radovi objavljeni u Zbornicima *Drage domaće rieči* u razdoblju od 2002. do 2019. godine.

U prethodno navedenoj tablici I možemo vidjeti da učenici prvih razreda osnovne škole gotovo i ne pišu radove za Književni natječaj *Draga domaća rieč*.

S druge strane, kod učenika drugog razreda zastupljen je veći broj radova u odnosu na učenike prvog razreda, međutim prema istraživanju, zadnji objavljeni rad u Zborniku bio je 2013. godine.

Učenici trećeg razreda aktivniji su u pisanju radova, dok su učenici četvrtog razreda najaktivniji.

Glavni cilj istraživanja bio je utvrditi u kolikoj su mjeri učenici kreativni prilikom pisanja radova i koriste li stereotipne teme ili inovativne.

Istraživanjem je utvrđeno da učenici pretežno koriste stereotipne teme, a pritom se misli da se teme iz godine u godinu ponavljaju. Navedeno se jasno vidi u Tablici II, III, IV i V.

Teme i motivi o kojima učenici najčešće pišu jesu jesen i jesenski pejzaž općenito, selo, dvorište, vinograd, baka i slično.

9. RASPRAVA

Koliko su kulturne manifestacije značajne za dječje stvaralaštvo ističe i Turza-Bogdan (2013).

Presudnu ulogu u sudjelovanju djece na takvim manifestacijama ima škola i učitelji. Djeca će pisati radove za takve manifestacije ako je posrijedi poticajna okolina i izravna motivacija.

Odrasli pjesnici ili pjesnici koji stvaraju za djecu inspiraciju pronalaze, pored stvarnosti u kojoj žive, i u prisjećanju stvarnosti vlastitog djetinjstva. Kod djece to nije slučaj. Dijete se ne može prisjećati, već živi tu stvarnost i sam je sudionik te stvarnosti. U dječjim pjesmama najviše je zastupljena bliskost djetetova okružja. Također, naj snažniji doživljaj djece usko je vezan uz zavičajnu riječ, pa se stoga djeca zavičajnom riječju najbolje mogu izraziti (Hranjec, 1995).

Na taj način objašnjavamo zašto učenici iz godine u godinu koriste iste teme i motive.

Najdominantniji motivi koji se javljaju u dječjem stvaralaštvu vežu se uz motivski krug doma. Osnovno polazište je ono što je djetetu najbliže i što je njegov temeljni mikrosvijet. U motivski krug doma podrazumijevamo i obitelj. Zatim slijedi motivski krug zavičaja i motivski krug pejzaža kao i animalni motivski krug. Dječji mikrosvijet čine škola i igra, ali i prve simpatije, odnosno emotivni motivski krug (Hranjec, 1995).

Ovim nizom obuhvatili smo motivsko-tematski skup i potvrdili rezultate provedenog istraživanja. Osim navedenih teorijskih polazišta, analiza sadržaja potvrđena je i provedenim intervjuom u kojem ravnateljica Marina Grudenić navodi da se „kajkavština i inače veže uz *babicu, dedeka, vinograde, brajde* i možda je jednostavno lakše pisati o tome na kajkavskom“.

ZAKLJUČAK

Brojna su istraživanja provedena na temu kajkavskog narječja općenito, ali i o zastupljenosti kajkavskog narječja u nastavi Hrvatskog jezika.

U Kurikulumu za nastavni predmet Hrvatski jezik, od prvog do četvrtog razreda, spominje se neki oblik idioma koji nije standardni hrvatski jezik, počevši s mjesnim govorom, pa do učenja razlike triju hrvatskih narječja. Poznato je da su, u osnovnoškolskom obrazovanju, narječja premalo zastupljena. Iako kurikulum daje veću slobodu učiteljima prilikom kreiranja nastave, treba imati na umu da se u čitankama nalazi premali broj tekstova pisanih narječjem. Stoga, učitelji bi trebali tražiti dodatne aktivnosti u koje mogu uključiti djecu, a pravi primjer je Književna manifestacija *Draga domaća rieč*. Natječaj manifestacije apelira na škole da sudjeluju, odnosno učitelji imaju važnu ulogu da potiču djecu na stvaranje pisanih radova.

Kreativnom igrom dijete najlakše dolazi do određenih spoznaja, a jezik igre jezik je i djetetova govora (Turza-Bogdan, 2013).

Dječje kajkavsko stvaralaštvo predstavlja višestruko bogatstvo. Kajkavska književna riječ najmlađih vrijedna je jer čuva i afirmira domaći kajkavski izričaj. Sve dok takvi radovi postoje, kaj će živjeti i prenositi će se generacijama.

LITERATURA

1. Andrilović, V. (1991). *Metode i tehnike istraživanja u psihologiji odgoja i obrazovanja*. Zagreb: Školska knjiga.
2. Arhiv Gradske knjižnice i čitaonice „Gustav Krklec“, (AGKIČGK), građa.
3. Blažević, E. (2010). *Kreativnost u nastavi učitelji i organizacija kreativnih aktivnosti u nastavi glazbene kulture*. *Život i škola*, LVI (23), 181-184.
<https://hrcak.srce.hr/54027> (06.06.2020.)
4. Cohen, L., Lawrence, M., Morrison, K. (2007). *Metode istraživanja u obrazovanju*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
5. Draga domača rječ (2002). *Draga domača rječ '2002: zbornik radova s 22. kajkavskog književnog natječaja*. Ivanec: Narodno Sveučilište "Đuro Arnold".
6. Draga domača rječ (2003). *Draga domača rječ '2003: zbornik radova s 23. kajkavskog književnog natječaja*. Ivanec: Gradska knjižnica i čitaonica "Gustav Krklec".
7. Draga domača rječ (2004). *Draga domača rječ '2004: zbornik radova s 24. kajkavskog književnog natječaja*. Ivanec: Gradska knjižnica i čitaonica "Gustav Krklec".
8. Draga domača rječ (2005). *Draga domača rječ '2005: zbornik radova s 25. kajkavskog književnog natječaja*. Ivanec: Gradska knjižnica i čitaonica "Gustav Krklec".
9. Draga domača rječ (2006). *Draga domača rječ '2006: zbornik radova s 26. kajkavskog književnog natječaja*. Ivanec: Gradska knjižnica i čitaonica "Gustav Krklec".
10. Draga domača rječ (2007). *Draga domača rječ '2007: zbornik radova s 27. kajkavskog književnog natječaja*. Ivanec: Gradska knjižnica i čitaonica "Gustav Krklec".

11. Draga domača rieč (2008). Draga domača rieč '2008: zbornik radova s 28. kajkavskog književnog natječaja. Ivanec: Gradska knjižnica i čitaonica "Gustav Krklec".
12. Draga domača rieč (2009). Draga domača rieč '2009: zbornik radova s 29. kajkavskog književnog natječaja. Ivanec: Gradska knjižnica i čitaonica "Gustav Krklec".
13. Draga domača rieč (2010). Draga domača rieč '2010: zbornik radova s 30. kajkavskog književnog natječaja. Ivanec: Gradska knjižnica i čitaonica "Gustav Krklec".
14. Draga domača rieč (2011). Draga domača rieč '2011: zbornik radova s 31. kajkavskog književnog natječaja. Ivanec: Gradska knjižnica i čitaonica "Gustav Krklec".
15. Draga domača rieč (2012). Draga domača rieč '2012: zbornik radova s 32. kajkavskog književnog natječaja. Ivanec: Gradska knjižnica i čitaonica "Gustav Krklec".
16. Draga domača rieč (2013). Draga domača rieč '2013: zbornik radova s 33. kajkavskog književnog natječaja. Ivanec: Gradska knjižnica i čitaonica "Gustav Krklec".
17. Draga domača rieč (2014). Draga domača rieč '2014: zbornik radova s 34. kajkavskog književnog natječaja. Ivanec: Gradska knjižnica i čitaonica "Gustav Krklec".
18. Draga domača rieč (2015). Draga domača rieč '2015: zbornik radova s 35. kajkavskog književnog natječaja. Ivanec: Gradska knjižnica i čitaonica "Gustav Krklec".
19. Draga domača rieč (2016). Draga domača rieč '2016: zbornik radova s 36. kajkavskog književnog natječaja. Ivanec: Gradska knjižnica i čitaonica "Gustav Krklec".

20. Draga domača rieč (2017). Draga domača rieč '2017: zbornik radova s 37. kajkavskog književnog natječaja. Ivanec: Gradska knjižnica i čitaonica "Gustav Krklec".
21. Draga domača rieč (2018). Draga domača rieč '2018: zbornik radova s 38. kajkavskog književnog natječaja. Ivanec: Gradska knjižnica i čitaonica "Gustav Krklec".
22. Draga domača rieč (2019). Draga domača rieč '2019: zbornik radova s 39. kajkavskog književnog natječaja. Ivanec: Gradska knjižnica i čitaonica "Gustav Krklec".
23. Dubovicki, S. (2016). *Kreativnost u sveučilišnoj nastavi. Creativity in university teaching. Kreativität im Hochschulunterricht*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku.
24. Grudenić, M. (2012). *Povijesni razvoj knjižnice i čitaonice „Gustav Krklec“ Ivanec* (Diplomski rad). Arhiv Gradske knjižnice i čitaonice „Gustav Krklec“.
25. Hranjec, S. (1995). *Hrvatska kajkavska dječja književnost*. Čakovec: Zrinski.
26. Ivanečki kalendar 1986 (1986). *Ivanečki kalendar 1986*. Ivanec: Novinsko izdavačko i štamparsko poduzeće Varaždin
27. Ivanec kroz stoljeća (2017). *Ivanec kroz stoljeća : (1396.-2016.)*. Ivanec: Grad Ivanec.
28. Kroflin, L., Nola, D., Posilović, A., Supek, R. (1987). *Dijete i kreativnost*. Zagreb: Globus.
29. Miljković, D., Rijevec, M., Vizek-Vidović, V., Vlahović-Štetić, V. (2014). *Psihologija obrazovanja*. Zagreb: IEP.
30. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj (NN 10/2019).

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html

(05.06.2020.)

31. Puljak, L. (2011). *Uloga zavičajnoga idioma u razvoju jezičnokomunikacijske kompetencije učenika mlađe školske dobi. Croatian Studies Review*, 7 (1), 293-305.
<https://hrcak.srce.hr/86380> (07.06.2020.)
32. Sekulić Erić, I. (2019). *Priručnik za polaganje stručnog ispita pripravnika u osnovnim i srednjim školama*. Zagreb: Zadržna štampa.
33. Slunjski, E. (2013). *Kako djetetu pomoći da... (p)ostane kreativno i da se izražava jezikom umjetnosti*. Zagreb: Element.
34. Stevanović, M. (1986). *Kreativnost nastavnika i učenika u nastavi*. Pula: Istarska naklada.
35. Turza-Bogdan, T. (2009). *Stavovi nastavnika o kajkavskome narječju. Hrvatski*, 7 (1), 173-192. <https://hrcak.srce.hr/75278> (07.06.2020.)
36. Turza-Bogdan, T. (2013). *Kajkavsko narječje u nastavi Hrvatskoga jezika, Prilozi za osnovnoškolsku nastavu*. Čakovec: Matica hrvatska, ogranak Čakovec.
37. Turza-Bogdan, T., Virč, I. i Čerepinko, L. (2016). *O uporabi kajkavskoga narječja iz perspektive učenika - njegovih govornika. Hrvatski*, 14 (2), 61-81.
<https://hrcak.srce.hr/219774> (07.06.2020.)

Kratka biografska bilješka

Stella Kos-Harjač rođena je 17. travnja 1997. godine u Varaždinu. Odrasla i živi u Cerju Nebojse.

Osnovno školovanje je započela 2003. godine u Područnoj školi u Druškovcu. Nakon završetka osnovne škole 2011. godine upisuje Opću gimnaziju u Ivancu. Maturirala je 2015. godine te položenim ispitima državne mature upisuje Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Odsjek u Čakovcu, smjer razredna nastava, modul Hrvatski jezik. Svih pet godina je redovno polagala ispite te diplomirala s temom „*Kreativnost u nastavi hrvatskog jezika osnovnog obrazovanja: studija slučaja književne manifestacije Draga domača rieč u razdoblju od 2002. do 2019*“.

Izjava o samostalnoj izradi rada

Izjava kojom ja, Stella Kos-Harjač, izjavljujem da sam Diplomski rad pod nazivom „*Kreativnost u nastavi hrvatskog jezika osnovnog obrazovanja: studija slučaja književne manifestacije Draga domača rieč u razdoblju od 2002. do 2019.*“ izradila sama, isključivo znanjem stečenim na Učiteljskom fakultetu, služeći se navedenim izvorima i uz stručno vodstvo doc. dr. sc. Tomislava Topolovčana.

U Čakovcu, lipanj 2020.

Potpis: _____